

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Οι εξελίξεις μέχρι σήμερα

Όπως είναι γνωστό, η κατάσταση στην οποία παραλάβαμε τα Δημόσια οικονομικά της χώρας μετά την τετραετή διακυβέρνηση των πειραματισμών και "νοικοκυρέματος" της Ν.Δ., περιείχε όλα τα στοιχεία της Δημοσιονομικής κατάρρευσης. Μετά από τετραετή "καταπολέμηση" του Δημοσίου ελλείμματος και χρέους που αποτελούσαν τον κεντρικό στόχο εκείνης της οικονομικής πολιτικής, τα αποτελέσματα και τα κύρια στοιχεία της Δημοσιονομικής διαχείρισης που μας παρεδόθη ήταν:

α) Ελλειμμα ή δανειακές ανάγκες κατά περίπου 80% υψηλότερες απ' τις προβλέψεις του Προϋπολογισμού του 1993, και τον Προϋπολογισμό του 1992, και σαν ποσοστό του Α.Ε.Π. περίπου στα ίδια επίπεδα που παρέλαβε τέσσερα χρόνια πριν.

β) Δημόσιο χρέος σε απόλυτο μέγεθος υπέρτριπλάσιο απ' αυτό που παρέλαβε και με εκρηκτικές τάσεις ανόδου.

γ) Αύξηση εσόδων γύρω στο 8,5% έναντι τριπλάσιων προβλέψεων και τη χαμηλότερη για τα τελευταία 15 χρόνια.

δ) Τρομακτικά υψηλά επιτόκια αποτέλεσμα κυρίως της ασκούμενης Νομισματικής Πολιτικής, που έκαναν ανεξέλεγκτες τις δαπάνες εξυπηρέτησης του Δημοσίου χρέους και προσδιορίζουν τη δυναμική αύξησής του. Με την πολιτική των υψηλών επιτοκίων είχαν μετατρέψει την ελληνική οικονομία σε μια τοκοφόρο οικονομία βυθισμένη στο τέλμα και την ύφεση, ενώ το 1988-1989 ο ρυθμός ανάπτυξης ήταν υψηλότερος του Κοινοτικού μέσου όρου.

ε) Τεράστιο πρόβλημα χρηματοδότησης του ελλείμματος και της υπέρβασής του, της γνωστής "μαύρης τρύπας" καθώς και αναχρηματοδότησης του χρέους.

Γενικά, τα Δημοσιονομικά δεδομένα βάραιναν επικίνδυνα στο όλο οικονομικό κλίμα, και αποτελούσαν παράγοντα αστάθειας στις οικονομικές εξελίξεις.

Η αναστροφή της Δημοσιονομικής κατάστασης και της επικίνδυνης πορείας που παραλάβαμε απαιτούσε εκτός από σκληρή δουλειά, αποφασιστικότητα, τόλμη και σύνεση σε ότι αφορά τα κατάλληλα μέτρα αντιμετώπισής της. Η εκτέλεση του Προϋπολογισμού του 1994 φαινόταν έργο δύσκολο, για πολλούς ακατόρθωτο, και για την αντιπολίτευση ευκαιρία για συχνές προβλέψεις περί επικείμενης στάσης πληρωμών του Δημοσίου και χρεωκοπίας, τις προϋποθέσεις της οποίας μόλις πριν λίγο είχε η ίδια δημιουργήσει. Οι ανεύθυνες αυτές προβλέψεις, ευτυχώς για την οικονομία της χώρας διαψεύδονταν συνεχώς αποδεικνύοντας τον βαθμό αξιοπιστίας και ευθύνης απέναντι στην Εθνική οικονομία αυτών που τις έκαναν.

Πολλοί και εντός και εκτός Ελλάδας, απ' τις αρχές ακόμα του 1994, μας πρόσφεραν τις εύκολες συνταγές, μας συμβούλευαν τη λήψη μέτρων, δηλ. την επιβολή νέων φόρων, την εύκολη οδό που οδηγεί στο φαύλο κύκλο του πληθωρισμού, υψηλών επιτοκίων, μεγαλύτερης συρρίκνωσης της οικονομικής δραστηριότητας και μεγαλύτερων ελλειμμάτων. Τους απογοητεύσαμε όλους.

Με την εκτέλεση του Προϋπολογισμού του 1994 ένα χρόνο μετά, έχουμε πλήρη αναστροφή της επικίνδυνης πορείας που παραλάβαμε, προϊόν μιας επιτυχούς προσπάθειας που έγινε στο Υπουργείο Οικονομικών. Τα δημοσιονομικά δεδομένα, όχι μόνο δεν βαραίνουν το οικονομικό κλίμα, αλλά αποτελούν την καλλίτερη βάση στην οποία στηρίζεται η οικονομική πολιτική επιδιώκοντας την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, την πραγματική και ονομαστική σύγκλιση που εγγυώνται την ευρωπαϊκή πορεία της χώρας.

Τα σημαντικότερα στοιχεία που συνθέτουν τη σημερινή δημοσιονομική διαχείριση και προκύπτουν από την εκτέλεση του Προϋπολογισμού του 1994 είναι:

- Η πολύ μικρή απόκλιση από τις προβλέψεις με την οποία έκλεισε ο Προϋπολογισμός του 1994, ίσως η μικρότερη των τελευταίων 15 ετών.
- Το πρωτογενές πλεόνασμα, 463 δις δρχ., που επιτεύχθηκε είναι το μεγαλύτερο μέχρι σήμερα και υπερέβη τις προβλέψεις του Προϋπολογισμού.

Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι για την επίτευξή του, δεν επεβλήθησαν νέοι φόροι, ούτε άμεσοι ούτε έμμεσοι, πράγμα που θα είχε πληθωριστικές επιπτώσεις.

Ετσι, η δημοσιονομική βελτίωση δεν έγινε σε βάρος ούτε της αντιπληθωριστικής πολιτικής, ούτε της Νομισματικής και Συναλλαγματικής, αλλά αντίθετα στήριξε τις τελευταίες και ο Προϋπολογισμός επωμίσθηκε τα κόστη στήριξης της δραχμής με τα υψηλά επιτόκια που απαιτήθηκαν για το σκοπό αυτό. Το θετικό αυτό πρωτογενές αποτέλεσμα προήλθε:

- Από τη σημαντική συγκράτηση των πρωτογενών δαπανών - κάτω από τις προβλέψεις - μέσω του εξορθολογισμού των και όχι της άκριτης περικοπής των, που θα δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα στη λειτουργία του Δημόσιου Τομέα.
- Από τη σημαντική αύξηση των φορολογικών εσόδων που αυξήθηκαν με ρυθμό διπλάσιο απ' αυτόν του προηγούμενου έτους, αν και παρουσίασαν μικρή υστέρηση έναντι των προβλέψεων.

Συγχρόνως με το Φορολογικό Νόμο που ψηφίστηκε, τις διάφορες φορολογικές ρυθμίσεις, τις οργανωτικές μεταβολές που άρχισαν και συνεχίζονται με στόχο την αναδιοργάνωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού, τέθηκαν οι βάσεις για μια συνεχή και βιώσιμη βάση της βελτίωσης των Δημοσίων Εσόδων.

Ανάλογη συνέχεια και αποτέλεσμα θα έχει και η προσπάθεια εξορθολογισμού των δαπανών που στηρίζεται στο νέο τρόπο κατάρτισης του Προϋπολογισμού, τις διαδικασίες ελέγχου των Δαπανών σε όλα τα επίπεδα, διαδικασίες που ξεκίνησαν και πρόκειται να ολοκληρωθούν και κατοχυρωθούν με νέο θεσμικό πλαίσιο.

Σε ότι αφορά το τεράστιο Δημόσιο χρέος που μας άφησε η προηγούμενη διαχείριση, και διογκώθηκε πρόσθετα με τις ρυθμίσεις που προέκυψαν από την εφαρμογή της Συνθήκης του Μάαστριχτ, θα έχουμε σημαντική ανακοπή του ρυθμού της αυξητικής του πορείας το 1994. Με την πρόσθετη αποκλιμάκωση των επιτοκίων και την ανάκαμψη της οικονομίας που αποτελούν κεντρικό στόχο της οικονομικής πολιτικής, η επιδίωξη σταθεροποίησης και μείωσης του χρέους σαν ποσοστό του Α.Ε.Π. θα μπορέσει να επιτευχθεί στο άμεσο μέλλον.

Τέλος, προς την κατεύθυνση της περαιτέρω μείωσης των επιτοκίων, παράγοντα "κλειδί" για τη δημοσιονομική εξυγίανση, θα συμβάλλουν σημαντικά τα σχετικά υψηλά ταμειακά αποθέματα του Δημοσίου, αποτέλεσμα των ευνοϊκότερων συνθηκών χρηματοδότησης που έχουν δημιουργηθεί, δείγμα επίσης της αυξημένης αξιοπιστίας και εμπιστοσύνης του αποταμιευτικού κοινού προς το Δημόσιο.

Ο Προϋπολογισμός του 1995

Με τα νέα Δημοσιονομικά δεδομένα που δημιούργησε η ακριβής εκτέλεση του Προϋπολογισμού του 1994 και κλείνει η Δημοσιονομική διαχείριση του έτους αυτού, ο Προϋπολογισμός του 1995 στηρίζεται σε περισσότερο σταθερές βάσεις, ρεαλιστικούς στόχους και ανοίγει πράγματι νέες προοπτικές για την πορεία της ελληνικής οικονομίας. Τα Δημόσια οικονομικά όχι μόνον δεν συνιστούν στοιχείο αβεβαιότητας, αλλά αντίθετα

αποτελούν την καλλίτερη βάση και τον πλέον καθοριστικό παράγοντα για το ξεκίνημα της πορείας Δημοσιονομικής εξυγίανσης και ανάκαμψης της οικονομίας.

Με τον Προϋπολογισμό του 1995 θα συνεχιστεί το νοικοκύρεμα των Δημόσιων οικονομικών και η πορεία Δημοσιονομικής εξυγίανσης, οι στόχοι της οποίας θα είναι απόλυτα σύμφωνοι με το νέο αναθεωρημένο Πρόγραμμα Σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας.

Ο Προϋπολογισμός αυτός που καταρτίστηκε μετά από μακρά μελέτη όλων των επιμέρους παραμέτρων του, χαρακτηρίζεται από αξιοπιστία και ελικρίνεια. Οι στόχοι του στηρίζονται σε πραγματικά δεδομένα, ενώ έχουν δημιουργηθεί τα απαραίτητα εργαλεία και μέσα για την επίτευξή τους. Η εκτέλεσή του στηρίζει τη σταθεροποίηση και ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Η συγκράτηση των δαπανών του θα επιτευχθεί με εξορθολογισμό τους και αύξηση της αποτελεσματικότητάς τους, με αναγκαίες παρεμβάσεις και οργανωτικές ή θεσμικές αλλαγές, χωρίς να οδηγούν στην υποβάθμιση του Δημόσιου Τομέα. Η αύξηση των εσόδων του θα προέλθει από την αναδιοργάνωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού και την πάταξη της φοροδιαφυγής, χωρίς νέους φόρους με πληθωριστικές επιπτώσεις. Πρόσθετος παράγοντας που συμβάλλει στη σταθεροποίηση είναι η περαιτέρω μείωση των δανειακών αναγκών στο 9,8% του Α.Ε.Π. στόχο του Προγράμματος Σύγκλισης, καθώς και η δημιουργία πρωτογενούς πλεονάσματος 859 δις δρχ. Εκτός από τη σημαντική αύξηση των δαπανών για Δημόσιες Επενδύσεις, την ανάπτυξη της οικονομίας στηρίζει ο νέος Προϋπολογισμός με τη συμβολή του στη συνεχή

αποκλιμάκωση των επιτοκίων, του πλέον κρίσιμου παράγοντα στη σημερινή συγκυρία για την ανάκαμψη της οικονομίας.

Παρά τα στενά περιθώρια και της προτεραιότητας της δημοσιονομικής εξυγίανσης που τίθενται από το Πρόγραμμα Σύγκλισης, ο Προϋπολογισμός δεν αδιαφορεί για την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Στοχεύει στη δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών επιδιώκοντας την αύξηση των εσόδων από κοινωνικές ομάδες που πράγματι μέχρι σήμερα η συμμετοχή τους στα φορολογικά βάρη σε σχέση με τη φοροδοτική τους ικανότητα συνιστά έντονη κοινωνική αδικία. Συγχρόνως, με την κατανομή των δαπανών δίνει μεγαλύτερη έμφαση σε τομείς όπως η Υγεία και η Παιδεία, η βελτίωση των κοινωνικών υποδομών της χώρας, τομείς που εξαιρούνται στο πλαίσιο πάντα των σημερινών δυνατοτήτων από τη γενική προσπάθεια συμπίεσης και περιστολής.

Η πολιτική συγκράτησης των Δημοσίων Δαπανών

Ενας βασικός στόχος για την αντιμετώπιση του σημερινού Δημοσιονομικού προβλήματος της χώρας είναι η συγκράτηση και περιορισμός των Δημοσίων Δαπανών. Δεδομένου ότι κεντρικό στοιχείο του διαρθρωτικού χαρακτήρα του Ελληνικού Δημοσίου ελλείμματος αποτελούν οι ευρέως διαδεδομένες ανορθολογικές και συχνά σπάταλες δομές του Δημόσιου τομέα της χώρας, απαιτείται μια γιγαντιαία προσπάθεια εξοικονόμησης πόρων και δαπανών.

Αξονες της προσπάθειας αυτής θα πρέπει ν' αποτελέσουν: Η μείωση του λειτουργικού κόστους του Δημόσιου τομέα και η βελτίωση της παραγωγικότητάς του, που θα προέλθει: Από συνδυασμό θεσμικών και οργανωτικών μεταβολών, που θα οδηγούν στην κατάργηση ανορθολογισμών, αναχρονισμών, δυσκαμψιών, απηρχαιομένων δομών, και εισαγωγής ανταγωνιστικών δομών, μεθόδων και κριτηρίων.

Με τα παραπάνω, εκτός απ' τη μείωση του λειτουργικού κόστους του Δημόσιου τομέα, την εξοικονόμηση πόρων και τη βελτίωση της ποιότητας και ποσότητας των υπηρεσιών του, θα έχουμε μείωση και του λειτουργικού κόστους της υπόλοιπης οικονομίας, του ιδιωτικού τομέα, το οποίο σήμερα είναι υψηλό και προκαλείται απ' τις γνωστές δυσλειτουργίες του Δημόσιου τομέα.

Σκοπός μας δεν είναι η κατάργηση ή το ξεπούλημα του Δημόσιου τομέα και των δραστηριοτήτων του που συνδέονται με το ρόλο του σύγχρονου κράτους και χαρακτηρίζουν όλες τις ανεπτυγμένες κοινωνίες, όπως πρεσβεύει η παρωχημένη νεοφιλελεύθερη άποψη.

Σκοπός μας είναι ο εκσυγχρονισμός του Δημόσιου τομέα με το περιεχόμενο που αναφέραμε προηγούμενα, προκειμένου αυτός να παίξει τον στρατηγικό και καθοριστικής σημασίας ρόλο του που αρμόζει στη σύγχρονη κοινωνία και που είναι αυξημένος σε μια αναπτυσσόμενη οικονομία σαν την Ελληνική. Ιδιαίτερα δε σε μια ενοποιημένη Ευρωπαϊκή αγορά και οικονομία, η ύπαρξη ενός αποτελεσματικού κράτους με σύγχρονες λειτουργίες αποτελεί καθοριστικό στοιχείο ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μιας χώρας και παράγοντα προσέλκυσης παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Στο πλαίσιο και την προσπάθεια αυτή η περιστολή των πρωτογενών δαπανών δεν θα γίνει άκριτα, χωρίς πρόγραμμα, δεν θα υποτάσσεται σε ταμειολογιστικές λογικές, οι οποίες χωρίς να συμβάλλουν στη λύση του Δημοσιονομικού προβλήματος, δημιουργούν πρόσθετα αδιέξοδα και "ξεχαρβάλωμα" του ήδη υποβαθμιζόμενου Ελληνικού Δημόσιου τομέα.

Ο Ελληνικός Δημόσιος τομέας θα πρέπει να παράγει καλλίτερο και περισσότερο έργο, χρειάζεται βελτίωση ποιότητας και αύξηση ποσότητας των παραγομένων υπηρεσιών του, πράγμα που θα προέλθει από σημαντικές οργανωτικές και θεσμικές μεταβολές με ευθύνη και κοινή προσπάθεια αυτών που τον διοικούν, αλλά και αυτών που εργάζονται σ' αυτόν.

Με τους δοσμένους πόρους που διατίθενται και καθορίζονται απ' το Υπουργείο Οικονομικών στις βασικές κατηγορίες, οι όποιες νέες δραστηριότητες θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν από εξοικονομήσεις πόρων που θα προέλθουν από οργανωτικές μεταβολές ή κατάργηση μη απαραίτητων δραστηριοτήτων. Η κατάρτιση του Προϋπολογισμού και η προσπάθεια εξοικονόμησης πόρων χωρίς αρνητικές επιπτώσεις στην εύρυθμη λειτουργία των Υπηρεσιών απαιτεί συλλογική προσπάθεια, ιδιαίτερα της Διοίκησης όλων των Υπουργείων και Οργανισμών.

Η εξοικονόμηση δαπανών, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της κρατικής μηχανής, που θα οδηγήσει στη βελτίωση της ποιότητας και ποσότητας των παραγομένων υπηρεσιών, και συνιστούν ένα σημαντικό στοιχείο και παράμετρο του Δημοσιονομικού προβλήματος της χώρας, θα αποτελέσουν τους άξονες της προσπάθειας Δημοσιονομικής εξυγίανσης στον

Τομέα ωτών

για τα επόμενα χρόνια. Αξίζει να αναφερθεί ότι από πλευράς πρωτογενών δαπανών, η χώρα μας κατέχει μιά απ' τις τελευταίες θέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όταν οι δαπάνες αυτές αναχθούν σαν ποσοστό του Α.Ε.Π. Το ίδιο συμβαίνει και στην απασχόληση, όπου η απασχόληση του Δημόσιου τομέα σαν ποσοστό της συνολικής απασχόλησης στη χώρα μας είναι επίσης απ' τις χαμηλότερες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν είναι ούτε οι μεγάλες πρωτογενείς δαπάνες ούτε το υπεράριθμο προσωπικό που δημιουργούν το Δημοσιονομικό πρόβλημα. Είναι η ορθολογική και αποτελεσματική αξιοποίηση δαπανών και ανθρώπινου δυναμικού για να παράγει περισσότερες και καλλίτερες υπηρεσίες με χαμηλότερο κόστος. Το σημερινό χαμηλό επίπεδο σε ποσότητα και ποιότητα με τη χρησιμοποίηση δυσανάλογα μεγάλου μεγέθους πόρων, συνιστά την έννοια και την ουσία της Δημόσιας σπατάλης.

Το Δημόσιο Χρέος

Το τεράστιο Δημόσιο χρέος που έχει μέχρι σήμερα συσσωρευθεί συνιστά ένα υπέρογκο βάρος για την οικονομία της χώρας και έναν περιοριστικό παράγοντα άσκησης όχι μόνον της Δημοσιονομικής αλλά και ολόκληρης της οικονομικής πολιτικής. Οι τεράστιες δαπάνες για τόκους που πλησιάζουν το 40% των συνολικών Δημοσίων δαπανών έναντι 11% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βαραίνουν καθοριστικά και στενεύουν τα περιθώρια άσκησης διάφορων πολιτικών μέσων του Κρατικού Προϋπολογισμού. Σήμερα, αποτελεί τον κύριο παράγοντα και την ουσία του όλου Δημοσιονομικού προβλήματος. Δεδομένου ότι δεν έχουμε πλέον πρωτογενή ελλείμματα, το Δημόσιο έλλειμμα είναι η δαπάνη για τόκους του Δημοσίου χρέους. Για να μειωθεί το έλλειμμα θα πρέπει να δημιουργούμε αντίστοιχα πρωτογενή

πλεονάσματα που θα προέλθουν σχεδόν στο σύνολό τους από αύξηση των φορολογικών εσόδων δεδομένου ότι τα περιθώρια συμπίεσης των πρωτογενών δαπανών εξαντλούνται σημαντικά. Πρόσθετη περικοπή των τελευταίων χωρίς σημαντικές οργανωτικές μεταβολές μπορεί να οδηγήσει σε επικίνδυνη υποβάθμιση του Δημόσιου Τομέα της χώρας. Αλλά και η αύξηση των φορολογικών εσόδων σε μια στάσιμη οικονομία έχει και αυτή τα όριά της, ενώ νέοι φόροι κυρίως έμμεσοι θα είχαν τις γνωστές αρνητικές επιπτώσεις στον πληθωρισμό, την οικονομική δραστηριότητα, και την κατανομή του εισοδήματος. Η δυναμική του Δημοσίου χρέους τα τελευταία πέντε περίπου χρόνια, οφείλεται και εξαρτάται άμεσα απ' τα υψηλά επιτόκια. Αποτελεί στοιχειώδη κανόνα της θεωρίας του Δημοσίου χρέους ότι, με πολύ υψηλά επιτόκια και στάσιμο ρυθμό ανάπτυξης, το χρέος παίρνει εκρηκτικές διαστάσεις. Με τα δεδομένα αυτά, δεν μπορεί να υπάρξει βιώσιμη λύση του Δημοσιονομικού προβλήματος. Τεράστιες είναι επίσης οι παρενέργειες και τα κόστη στην οικονομία μιας χώρας απ' τη μακροχρόνια διατήρηση της πολιτικής υψηλών επιτοκίων. Τα υψηλά επιτόκια των τελευταίων χρόνων που σε πραγματικούς όρους είναι υπερδιπλάσια του Ευρωπαϊκού μέσου όρου και επιπλέον τα εισοδήματα των κρατικών τίτλων που μένουν αφορολόγητα, λειτουργούν ανασταλτικά στην όλη οικονομική δραστηριότητα με συνέπεια και την μείωση των φορολογικών εσόδων. Ακόμη περισσότερο κάνουν ανεξέλεγκτες τις Δημόσιες δαπάνες για τόκους και μειώνουν τα φορολογικά έσοδα του κράτους, δυσχεραίνοντας σε μεγάλο βαθμό τη μείωση του ελλείμματος. Το μεγαλύτερο μέρος των αποταμιεύσεων κατευθύνεται σε τοκοφόρες μη παραγωγικές δραστηριότητες όπως επίσης και τα εισοδήματα της παραοικονομίας αποκλείοντας έτσι τη φορολόγηση μεγάλου μέρους του εθνικού εισοδήματος. Το Δημόσιο έλλειμμα έχει θεωρηθεί σαν η μοναδική αιτία και του πληθωρισμού και των υψηλών επιτοκίων. Στα σημερινά δεδομένα η δαπάνη για τόκους που αποτελεί το Δημόσιο έλλειμμα στο μεγαλύτερο μέρος της, μένει και επανακατατίθεται στις Τράπεζες, χωρίς να διοχετεύεται στην κατανάλωση με τις γνωστές συνέπειες που θα είχε στην αύξηση της ζήτησης. Αλλά και αν το τελευταίο συνέβαινε σε μια οικονομία με ύφεση οι πληθωριστικές πιέσεις θα ήταν αμελητέες. Η κύρια αιτία των σημερινών πληθωριστικών

πιέσεων θα πρέπει να ζητηθεί στις μορφές της αγοράς και τις δομές της Ελληνικής παραγωγής. Η καταπολέμησή του δεν θα προέλθει από δημιουργία μεγαλύτερης ύφεσης, αλλά απ' τα κατάλληλα μέτρα αντιπληθωρικής πολιτικής σύμφωνα με τα αίτια και τις ιδιαιτερότητες αυτές. Θα πρέπει να σημειωθεί επίσης πως τα επιτόκια δεν καθορίζονται μόνον απ' τη ζήτηση χρήματος - που προέρχεται απ' τη χρηματοδότηση του ελλείμματος - αλλά και την προσφορά του που εξαρτάται απ' τον τρόπο άσκησης της Νομισματικής πολιτικής. Είναι μάλλον η τελευταία που οδήγησε τα επιτόκια σε πολύ υψηλά επίπεδα το 1990 και όχι η μεγάλη αύξηση του Δημοσίου ελλείμματος τότε.

Η μακροχρόνια λύση του Δημοσιονομικού προβλήματος περνάει μέσα απ' τη μείωση του σημερινού υπερβολικού κόστους δανεισμού του Δημοσίου, καθώς και των άλλων φορέων της οικονομίας. Όπως παρουσιάζεται και στους πίνακες 4,7 και 4.9 της εισηγητικής έκθεσης, ^{του Προϋπολογισμού} ενώ υπάρχουν χώρες όπως το Βέλγιο και η Ιταλία με υψηλότερο Δημόσιο χρέος απ' τη χώρα μας η δαπάνη για τόκους σαν ποσοστό του Α.Ε.Π. είναι γι' αυτές τις χώρες περίπου 40% χαμηλότερη.

Το πρόβλημα του Δημόσιου χρέους είναι πρόβλημα αύξησης του εθνικού εισοδήματος, διότι μόνον αυτό βελτιώνει τη γνωστή σχέση ΧΡΕΟΣ/Α.Ε.Π. και τους παράγοντες που καθορίζουν την αύξηση του αριθμητή και του παρονομαστή. Δεδομένου ότι το Δημόσιο χρέος σαν ποσοστό του αποτελεί έναν απ' τους όρους και της ονομαστικής Σύγκλισης, όπου σύμφωνα με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ θα πρέπει για την είσοδο στην Ο.Ν.Ε. να φθάσει ή να τείνει προς το 60%, η αναστροφή της σημερινής πορείας αποτελεί βασικό όρο της Δημοσιονομικής προσαρμογής.

Το χρέος της Κεντρικής Κυβέρνησης

Ιδιαίτερα μετά το 1989 και μέχρι σήμερα, το χρέος της Κεντρικής Κυβέρνησης αυξάνει με πραγματικά εκρηκτικούς ρυθμούς. Σαν απόλυτο μέγεθος από 6.699 δις δρχ. το 1989 φθάνει τα 23.431 δις το 1993 και τα 27.022 δις το 1994. Σ' αυτό συνετέλεσαν εκτός απ' τα συσσωρευμένα ετήσια ελλείμματα, η ανάληψη χρεών του ευρύτερου Δημόσιου τομέα, καταπτώσεις εγγυήσεων, συναλλαγματικές μεταβολές, καθώς και χρέος προερχόμενο απ' τη μεταβολή του θεσμικού πλαισίου της Τράπεζας Ελλάδος, σύμφωνα με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Η αναλογία μεταξύ του εσωτερικού και εξωτερικού Δημόσιου χρέους της χώρας μας παραμένει περίπου στα ίδια επίπεδα δηλ. 80% είναι εσωτερικό χρέος και περίπου 20% εξωτερικό χρέος. Το γεγονός αυτό αποτελεί θετικό στοιχείο στη διάρθρωση ενός τόσο μεγάλου χρέους.

Σύμφωνα με την κλασική άποψη της θεωρίας του Δημόσιου χρέους "το χρωστάμε στον εαυτό μας", γεγονός που διευκολύνει την αντιμετώπισή του επειδή συναρτάται από εσωτερικούς χειρισμούς και πολιτικές. Η αποπληρωμή του παρά τις κάποιες αρνητικές συνέπειες στην οικονομική ζωή της χώρας μπορεί σε σημαντικό βαθμό να αντιμετωπισθεί.

Ενώ τέτοια περιθώρια σχεδόν αποκλείονται στην περίπτωση του εξωτερικού Δημόσιου χρέους. Σαν ποσοστό του Α.Ε.Π. που έχει και την κύρια σημασία το Δημόσιο χρέος αυξάνεται από 62% το 1989 σε 116,9% το 1994. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί πως το ποσοστό αυτό προκύπτει με βάση το αναθεωρημένο Α.Ε.Π. που είναι κατά περίπου 20% υψηλότερο απ' το προηγούμενο. Χωρίς αυτή την αναθεώρηση το Δημόσιο χρέος θα ήταν 76,1% του Α.Ε.Π. το 1989 και θα έφθανε το 143,3% του Α.Ε.Π. σήμερα, κατατάσσοντας τη χώρα μας πρώτη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για τα επόμενα χρόνια η αύξηση του χρέους θα προσδιορίζεται σχεδόν στο σύνολό της απ' το έλλειμμα του Γενικού Κρατικού Προϋπολογισμού, δεδομένου ότι ορισμένοι απ' τους άλλους παράγοντες ελάχιστη συμβολή θα έχουν στην αύξηση του χρέους.

Για το 1995 με προϋπόθεση την πιστή εκτέλεση του προϋπολογισμού, η αύξηση του χρέους θα είναι περίπου ίση με την αύξηση του Α.Ε.Π., γεγονός που φορά μας οδηγεί σε σταθεροποίηση της σχέσης χρέους Α.Ε.Π. και κατόπιν μπορούμε να επιδιώξουμε τη μείωση για τα επόμενα χρόνια.

Η Πολιτική για την αντιμετώπιση του προβλήματος του Δημοσίου χρέους

Με βάση τα σημερινά δεδομένα η πολιτική για την αντιμετώπιση του προβλήματος του Δημοσίου χρέους που σχεδόν στο σύνολό της είναι και πολιτική αντιμετώπιση του Δημοσίου ελλείμματος θα πρέπει να έχει σαν κεντρικό στόχο την αναζωογόνηση και ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας με τη μεγαλύτερη δυνατή αποφυγή πληθωριστικών επιπτώσεων. Ένας ικανοποιητικός ρυθμός ανάπτυξης που να μην οδηγεί σε πραγματική απόκλιση αλλά σε σταδιακή σύγκλιση με τις Ευρωπαϊκές οικονομίες θα πρέπει ν' αποτελεί τον κεντρικό στόχο της όλης οικονομικής πολιτικής. Για μια χώρα που έφθασε να είναι στην τελευταία θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε πραγματικούς όσο και ονομαστικούς όρους και αποκλίνει συνεχώς τα τελευταία πέντε χρόνια απ' τον κοινοτικό μέσο όρο αλλά και τις άλλες αντίστοιχου επιπέδου οικονομίες, δεν έχει την πολυτέλεια άλλης στασιμότητας. Η πραγματική σύγκλιση και ο δυναμισμός ιδιαίτερα στην γεωγραφική θέση που βρίσκεται θα πρέπει να αποτελούν κεντρική επιδίωξη, και είναι ο μόνος τρόπος αντιμετώπισης του

προβλήματος του χρέους. "Κανένα" ύψος χρέους δεν φοβάται μια τέτοια οικονομία και μόνον αυτή θα φέρει σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα Δημοσιονομικής πολιτικής την μείωση του ελλείμματος και την ονομαστική σύγκλιση. Παράγοντας "κλειδί" την περίοδο αυτή για την ανάκαμψη της οικονομίας και το φρενάρισμα της πορείας του χρέους είναι η μείωση των υψηλών επιτοκίων. Προς την κατεύθυνση αυτή η κυβέρνηση βαδίζει πλέον με σταθερούς ρυθμούς και μεγαλύτερα βήματα θα υπάρξουν το 1995. Η μείωση αυτή αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εκτέλεση του Προϋπολογισμού. Τα σημαντικά Ταμειακά αποθέματα του Δημοσίου, το ευνοϊκότερο οικονομικό κλίμα που δημιουργήσαμε με αρκετά στοιχεία εμπιστοσύνης, αναστροφής και ανάκαμψης, το ξεκίνημα των μεγάλων έργων υποδομής, τα υψηλά συναλλαγματικά αποθέματα ύψους 14 δισεκατ. δολάρια και πλέον, ένα ευνοϊκό διεθνές οικονομικό περιβάλλον με σημαντική ανάκαμψη, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες στην παραπάνω προσπάθεια. Επιπλέον μια ευέλικτη πολιτική διαχείρισης του Δημοσίου χρέους αξιοποιώντας το νέο θεσμικό πλαίσιο, τη σύγχρονη εμπειρία και τεχνικές των χρηματοπιστωτικών αγορών θα έχει σαν αποτέλεσμα την πρόσθετη μείωση του κόστους δανεισμού του Δημοσίου.

Στόχος της πολιτικής μας για την αντιμετώπιση του Δημοσίου χρέους είναι η σταθεροποίηση της σχέσης Χρέους/Α.Ε.Π. για το 1995 γεγονός που θα επιτευχθεί με την πιστή εκτέλεση του Προϋπολογισμού του 1995. Αυτό σημαίνει ότι η αύξηση του χρέους - που θα είναι το έλλειμμα του 1995 - θα είναι ίση με την αύξηση του Α.Ε.Π. Στη συνέχεια η μείωση του χρέους σαν

ποσοστό του Α.Ε.Π. θα προέλθει απ' την αύξηση του Α.Ε.Π. που θα είναι μεγαλύτερη των ελλειμμάτων.

Η επίθεση κατά του Δημοσίου χρέους πρέπει να διεξάγεται σε δύο μέτωπα: Στο ένα πρέπει να γίνεται προσπάθεια μειώσεως του ελλείμματος (κυρίως με συγκράτηση δαπανών και αύξηση φορολογικών εσόδων με πάταξη της φοροδιαφυγής), και στο άλλο προσπάθεια αύξηση του Α.Ε.Π. Για να είναι επιτυχής η προσπάθεια θα πρέπει η αύξηση των εσόδων και η συγκράτηση των δαπανών να μην αντιστρατεύονται τις προσπάθειες αύξησης του Α.Ε.Π. Διότι τότε ότι κερδίζεται στο ένα μέτωπο χάνεται στο άλλο. Τότε η θυσίες θα είναι μάταιες. Τα εισπρακτικά μέτρα και οι περικοπές δαπανών πρέπει να σχεδιασθούν έτσι ώστε να μην αντιστρατεύονται την ανάπτυξη, να μην προκαλούν μεγαλύτερη ύφεση που απαιτεί νέα εισπρακτικά μέτρα και συνέχιση του φαύλου κύκλου της προηγούμενης τετραετίας, που μόνο "μαύρες τρύπες" και χιονοστιβάδα χρέους και τόκων προκαλεί.

Τα όποια μέτρα λιτότητας και οι θυσίες δεν τα χρειαζόμαστε για να γίνουμε απλώς φτωχότεροι, αλλά για να απελευθερώσουμε πόρους για την ανάπτυξη. Αν η λιτότητα που συνεπάγεται μείωση της κατανάλωσης δεν συνοδεύεται από αύξηση επενδύσεων και ανάπτυξη, οι θυσίες πάνες χαμένες.

Η σχέση μεταξύ σταθεροποίησης και ανάπτυξης είναι ακατάλυτη, και μόνον αυτή οδηγεί την οικονομία στη πρόοδο και τη Δημοσιονομική εξυγίανση. Το γνωστό δόγμα του πρόσφατου παρελθόντος "πρώτα σταθεροποίηση και μετά ανάπτυξη" οδήγησε τη χώρα μας στο γνωστό φαύλο κύκλο στα πλαίσια του οποίου η

όποια προσπάθεια σταθεροποίησης καταλήγει σε μεγαλύτερη αποσταθεροποίηση και οικονομική καθυστέρηση.

Το πρόβλημα των ελλειμμάτων και του χρέους είναι αναπτυξιακό πρόβλημα. Χωρίς ανάπτυξη και πραγματική σύγκλιση η ονομαστική σύγκλιση προς την Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί χίμαιρα και άνευ περιεχομένου στόχο.

Με αφετηρία τα επιτεύγματα του Προϋπολογισμού του 1994, και το ευνοϊκότερο εσωτερικό οικονομικό κλίμα που δημιουργήσαμε, τη βελτίωση στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον, την εμπειρία αλλά και τα μέσα που αναπτύξαμε, πιστεύουμε πως και η εκτέλεση του Προϋπολογισμού του 1995 θα δικαιώσει τους στόχους και τις προσδοκίες μας. Η επιτυχία και αυτή τη φορά θα εξαρτηθεί και θα απαιτήσει την κοινή προσπάθεια όλων, τόσο του Υπουργείου των Οικονομικών αλλά και όλων των Υπουργείων και φορέων του Δημόσιου τομέα.